

llengua amb tàperes²

2

[, λeŋ.gon. 'ta.pə.rəs]

365 mots i expressions
del nostre parlar

Campos
octubre 2021

---

llingua mb t`peres²

2

[, λeŋ.gon. 'ta.pə.rəs]

365 mots i expressions
del nostre parlar

Campos
octubre 2021

© de l'edició: Ajuntament de Campos

Coordinació:

Àrea de Cultura

Àrea d'Educació

Àrea de Participació Ciutadana

Assessorament lingüístic:

Mallorcatechnik

info@mallorcatechnik.com

Dipòsit legal: PM

Impremta Adrover

e

a

à

Llengua amb tàperes

05

Vocabulari

07

a 07, b 09, c 11, d 14

e 15, f 17, g 19

i 20, j 20, l 20, m 21, n 23

o 23, p 23, q 26, r 26, s 28, t 29

u 31, v 31, x 31

Llistat d'abreviatures

33

Bibliografia

35

2

II

Ara fa tot just un any, en un context molt difícil per mor de la situació epidemiològica, l'Ajuntament de Campos, en col·laboració amb la Biblioteca Municipal de Campos i el suport de la Direcció General de Política Lingüística, va posar en marxa la campanya Llengua amb tàperes, amb la pretensió de donar vitalitat a paraules o expressions que, fruit d'una interferència implacable, es veuen arraconades del nostre parlar camper.

Per això, es feren tot un seguit d'actes, com l'edició d'un llibret amb 365 mots del nostre parlar, magníficament prologat pel nostre fill il·lustre, el Dr. Joan Veny, la penjada de banderoles amb paraules per revitalitzar-les, s'estamparen mariol·los, bosses i davantals, i es culminaren els actes amb l'edició d'una gimcana lingüística l'èxit de la qual va desbordar totes les previsions.

t

A tot l'equip de Llengua amb tàperes ens va quedar molt clar que hi havia interès en aquest tema tan sensible, i que la campanya havia estat un èxit. Si es va aconseguir o no la pretensió de revitalitzar el nostre parlar genuí és una qüestió que correspon a la pròpia consciència de cada parlant, tant si va participar a la campanya com si no.

En qualsevol cas, en vista de l'èxit, l'Ajuntament de Campos, a través de les àrees de Cultura, d'Educació i de Participació Ciutadana, ha acordat acollir-se de nou a la campanya promoguda per la Direcció General i ha programat, amb el mateix equip que l'any passat, la segona edició de Llengua amb tàperes, enguany titulada *Llengua amb tàperes: refegim?*

Aquest llibret que teniu a les mans és la continuació del que es va editar l'any passat, i té el mateix format. Hi trobareu 365 mots o expressions del nostre parlar. Com ja vàrem explicar a l'anterior edició, no pretenem recuperar mots que designin objectes o accions que han caigut en desús per la modernització de la nostra societat, sinó més aviat recuperar elements lingüístics que s'han vist substituïts per mor de la interferència lingüística, però que designen objectes o accions ben quotidianes. El propòsit és, com l'any passat, que els parlants recuperin aquests mots, ja que la seva supervivència, patrimoni immaterial essencial del nostre poble, només depèn de l'ús que en facin els parlants.

Enguany, com l'any passat, el Dr. Veny ens ha donat el seu suport anímic i intel·lectual, i ens ha ajudat en la redacció d'aquest llibret, especialment en algunes etimologies. Per això, i per la seva inqüestionable vàlua i autoritat acadèmica, li volem agrair especialment la seva col·laboració.

2

Tot l'equip de Llengua amb tàperes esperam que aquests actes resultin del vostre interès i, sobretot, que us resultin útils. Els hem preparat amb tota la il·lusió per a vosaltres, perquè us en sentiu partícips i, si voleu, els faceu vostres.

L'equip de *Llengua amb tàperes*

---

a la par

[ə.lə.'pa]

loc. adv. Igual, de forma simètrica, a la mateixa alçada. En ball mallorquí, “ballar a la par” significa que els dos balladors ballen de forma especular, desplaçant-se tots dos cap al mateix costat. Del llatí PARE, 'igual'.

---

abocar

[bo.'ka]

v. tr. Fer passar un líquid del seu continent a un altre, generalment per beure-se'l. En procés de substitució per posar. No s'ha de dir “*Em pots posar aigua?”, sinó “Em pots abocar aigua?”.

Derivat de *boca*.

---

aclaridor

[ə.klə.'ri.'ðo]

m. Pinta de puntes gruixades i clares per aclarir els cabells embullats.

Derivat d'*aclarir*.

---

aclarir

[ə.klə.'ri]

v. tr. Resoldre quelcom que no se sabia. El castellanisme “*aclarar” és inadmissible. Derivat de *clar*

---

aclucar

[klu.'ka]

v. tr. Cloure els ulls. És incorrecte substituir “aclucar” per “tancar” quan ens referim als ulls. S'ha de dir “aclucar els ulls”. L'adjectiu és “cluc”. Probablement d'una forma del ll. vg. CLUDICARE, 'tancar'.

---

acoquinar

[ə.ku.ki.'na]

v. tr. Acovardir, fer perdre el coratge

Derivat de *coquí*.

---

acorador

[ə.ko.rə.'ðo]

m. Ganivet de fulla d'un poc més d'un pam que està destinat a matar el porc a les matances. Derivat d'*acorar*.

---

acorar

[ə.ko.'ra]

v. tr. Clavar fins al cor.

Derivat de *cor*.

---

adesar

[ə.ðə.'za]~[də.'za]

m. Ordenar un indret on les coses no són al seu lloc. S'usa especialment referit a les estances d'una casa. Del llatí ADDENSARE, 'espessir'.

---

adesiara

[də.zi.'a.rə]~[ə.də.zi.'a.rə]

adv. Esporàdicament, de tant en tant.

Compost d'*adés+i+ara*.

---

aferrar

[fə.'ra]~[ə.fə.'ra]

v. tr. o intr. 1. Tr., unir, enganxar amb força. Fig., pegar. 2. Intr., Posar arrels una planta. Fig., quedar embarassada. Del llatí AFFERRARE, mat. sig., derivat de FERRUM, 'ferro'.

---

afinar

[ə.fi.'na]

v. tr. Veure una cosa mala de descobrir, destriar quelcom difícil, resoldre un enigma. Derivat de *fi*.

---

afluixar-se

[ə.flu.jər.'sə]

v. pr. (reg. de). Desinteressar-se d'una cosa per considerar que l'esforç que implica no compensa el que se n'espera obtenir. S'usa especialment amb un valor absolut en expressions de l'estil “Me n'afliuix!”.

Derivat de *fluix*.

---

aglanera

[ə.ɣlə.'ne.rə]

f. Alzina.

Derivat de *gla*.

---

agrura

[ə.ˈɣru.rə]

f. Acidesa estomacal

Del llatí ACRURAM, mat. sig.

aidar

[ə.sə.si.ˈa]

v intr: o tr: Ajudar

Del llatí ADIUTARE, mat. sig.

aigua de bimbolla

[aj.ɣo.ðə.bim.ˈbo.ɫə]

loc. subst. Pluja de gran intensitatVariant de *bombolla*.**aixuixí**

[ə.ʃu.ˈʃi]

adv. 1. Com a adverbi de temps, per indicar 'sobtadament'. 2. Per indicar un estat més dolent que bo. 3. Com a intensificador d'així. Els usos de 2 són especialment freqüents per indicar un estat de salut millorable. P. ex: "Com està en Joan?" "_Aixuixí..." És freqüent l'ús amb diminutius com "aixuxines", "aixuixinetes..."De l'analogia amb formes com *su* aquí, *su* allà (pr. (as)*suquí*, (as)*sullà*).**albelló**

[əw.bə.ˈɫo]

m. 1. Surgència. 2. Sistema subterrani de canalització d'aigua.

De l'àrab AL-BALLO'A, 'síquia subterrània'

alfabeguera

[əw.fə.bə.ˈɣe.rə]

f. Planta aromàtica de l'espècie *Ocimum basilicum* o *Ocimum minimum*.De l'àrab AL-HABAQA, mat. sig., i que dona alfàbega. Per analogia, incorpora el sufix *-era*, típic de les plantes. Alfabeguera és per tant la planta que fa alfàbega, de manera anàloga a *moraduxera*, la planta que fa moradux.**alls, suc ar els -**

[ˈajs]

ff. Insistir molt en una cosa.**ambosta**

[əm.ˈbɔs.tə]

f. Volum conformat per les dues mans juntes en forma còncava.

El DLC recull només la forma "almosta", que deriva "d'ambosta" i canvia de forma per la influència de l'àrab.

Del gál·lic romanitzat AMBIBOSTA, mat. sig.

amollar

[ə.mo.ˈɫa]~[mo.ˈɫa],

lex. amb [ˈɔ]

v. tr.o pr. 1. Tr., deixar d'aguantar allò que es sosté o que es té tancat.

Per ext., deixar en llibertat. 2. Dir una cosa que es té en secret.

3. Pr., llançar-se a fer una cosa que no se sabia fer. A 2. s'usa en expressions com "amolla-l'hi", volent dir 'digues allò que has de dir'. A 3. s'usa especialment amb nins: "Sempre havia estat molt empegueidor, però ara s'ha amollat". Derivat de *moll*.**ànima als peus, caure l' -**

[,sa.ni.mə.nəs.ˈpews]

ff. Decebre's en extrem, perdre tot el coratge.**ànsia, passar -**

[ˈan.si]

ff. Passar pena, preocupar-se per qualcú o qualque cosa.

Del llatí ANXIAM, 'angoixa'

arrambar

[ə.rəm.ˈba]

v. tr: 1. Recolzar. 2. Fer una cosa més a prop.

Etim. desconeguda

arrambatge [ə.rəm. 'bad.dʒə]	<i>m.</i> Renyada molt forta. S'usa especialment a la frase "donar un arrambatge". Derivat d' <i>arrambar</i> .
arregussar [ə.rə.ɣu. 'sə]	<i>v. tr.</i> Plegar una cosa damunt ella mateixa per acurtar-la, generalment una peça de roba. Variant de <i>reversar</i> , del llt. vg. REVERSARE o *REBURSARE.
arrufar [ə.ru. 'fa]	<i>v. tr. o pr.</i> Fer minvar, fer tornar petit. Contrari d'estirar. Etim. sense consens acadèmic.
ationar [ə.ti.o. 'na] ~ [ti.o. 'na]	<i>v. tr.</i> Incitar Derivat de <i>tió</i>
atupar [tu. 'pa]	<i>v. tr.</i> Pegar cops a qualcú o qualche cosa. Mot onomatopèic derivat de <i>tup</i> , pel renou del cop.
avenir, no poder-se [ə.və. 'ni]	<i>ff. (reg. de).</i> No poder-hi donar passada, no poder-se creure una cosa. Del llatí ADVENIRE, 'arribar'.
avenir-se [ə.və.nir. 'sə]	<i>v. pr. (reg. amb)</i> Acordar-se, entendre's bé amb qualcú, compartir-hi gustos i aficions. Del llatí ADVENIRE, 'arribar'.
avinent, fer - [ə.vi. 'nent]	<i>ff.</i> Advertir, fer tenir present una cosa. Del llatí ADVENIENTEM, 'que avé'.
badar [bə. 'ða]	<i>v. intr. o tr.</i> 1. Intr., perdre el temps. 2. Tr., obrir, especialment els ulls o la boca. Els usos de 2 estan molt interferits, substituïts per obrir. Del llatí BATARE, 'obrir la boca'.
badocar [bə.ðo. 'ka]	<i>v. intr.</i> Fer de badoc, mirar sense fixesa. Derivat de <i>badoc</i> .
balanci [bə.lən. 'si]	<i>m.</i> Cadira de forma normalment còncaua amb els peus units per una barra corba que permet que s'engronsi. Derivat de <i>balança</i> .
balb, -a ['bawp], [''baw.bə]	<i>adj.</i> Que executa els moviments que li són propis amb dificultat i poca destresa. S'usa especialment a l'expressió "mans balbes", significat que no s'hi té força a bastament. Del llatí BALBUM, 'que retorna'.
baldragues [bəl. 'dra.ɣəs]	<i>f. pl. i m.</i> 1. F. pl. Calçons amples. 2. M. Home que es deixa comandar per la dona. Probablement derivat de <i>bragues</i> i influït per <i>balder</i> .
ballaruga [bə.ʎə. 'ru.ɣə]	<i>f.</i> Sense aturall, especialment referit a nins. Derivat de <i>ballar</i> .
balquena, a - [bəl. 'kə.nə]	<i>loc. adv. i f.</i> En abundància. De l'àrab B AL-HINNA, mat. sig.

bandera, baixar [bən. 'de.rə] -	<i>ff.</i> Desistir d'una intenció que es defensa aferrissadament, sotmetre's. Derivat del gòtic BANDWA, 'senyal'.
basca ['bas.kə]	<i>f.</i> Calor excessiva acompanyada d'alta humitat. Al DIEC no es recull aquesta accepció. Etim. sense consens acadèmic, probablement del cèltic WASKA, 'opressió'.
basquejar [bəs.kəd. 'dʒa], lex. amb ['ə]	<i>v. intr.</i> Passejar-se sense un propòsit definit. Al DIEC no es recull aquesta accepció. Derivat de <i>basca</i> .
bategot, fer es - [bə.tə. 'γət]	<i>ff.</i> Fer moviments agònics, estar molt cansat. Derivat de <i>bategar</i> .
bauxa ['baw.ʃə]	<i>f.</i> Diversió, festa. Descomposició de <i>disbauxa</i> , pres de l'occità <i>desbaucho</i> , mat. sig.
belluma [bə. 'ʎu.mə]	<i>f.</i> 1. Quelcom que no es veu bé, bé perquè hi ha una llum molt intensa o bé perquè apareix molt fugaçment. 2. Cosa que obstaculitza la visió. El DIEC recull la forma <i>besllum</i> . Probablement del llatí *BIS LUMEN, 'llum doble'.
bellumes, veure - [bə. 'ʎu.məs]	<i>ff.</i> 1. Veure coses que no hi són realment. 2. Veure visions a causa d'un desanament. Vg. <i>belluma</i> .
bessó [bə. 'so]	<i>m. i adj.</i> 1. M. Fruit sec comestible, especialment d'ametla. 2. Part essencial d'una cosa, nucli. 3. Adj. Germà d'un mateix part. 4. Adj. Molt igual a un altre. Etim. sense consens acadèmic.
bestiar [bəs.ti. 'a]	<i>m.</i> 1. Conjunt d'animals domèstics. 2. Fig. Conjunt de gent dolenta o amb mal aspecte. Del llatí BESTIARE, mat. sig.
bif, -a ['bif], ['bi.fə]	<i>adj.</i> Que té la mandíbula inferior més prominent que la superior. El DIEC recull la forma "bifi". Del llatí BIFIDU, 'dividit en dos'.
bigalot [bi.γə. 'lət]	<i>m.</i> Persona desmesuradament grossa. Derivat de <i>biga</i> .
biuló [biw. 'lo]	<i>m.</i> Peça normalment de ferro que es passa des d'una porta cap a la paret o una altra porta per mantenir-la tancada. Variant de <i>bauló</i> , probablement amb influència analògica de <i>piu</i> .
bolic [bu. 'lik]	<i>m.</i> Cosa embolicada. Etim. incerta.
braça ['bra.sə]	<i>f.</i> Distància entre les puntes de les dues mans en posició de braços en creu. Del llatí BRACHIA, 'els braços'.
brollador [bro.ʎə. 'ðo]	<i>m.</i> Surgència. S'usa especialment referit a un element decoratiu en què l'aigua brolla verticalment o obliqua. Derivat de <i>brollar</i> .

---

brollar

[bro. 'ʎa], lex. amb ['o]

v. intr. Sorgir aigua de la terra.

Del germànic BROGILOS, 'llenya de bosc'.

---

brufar

[bru. 'fà]

v. tr. Esquitxar amb la boca.

Onomatopeia del so de l'esquitx amb la boca.

---

bubota

[bu. 'bɔ.tə]

f. Fantasma, figura molt tapada que pretén fer por.

Onomatopeica de buh!, so amb què es pretén fer por.

---

budoixos, a -

[ə.bu. 'ðɔ.ʃos]

loc. adv. En grans quantitats i impetuosament. S'usa també com a substantiu, per indicar un pilot de qualsevol cosa.

Probablement onomatopeica, imitant el renou d'una cosa inflada, amb paral·lelismes a altres llengües romàniques.

3

---

bugada

[bu. 'ɣa.ðə]

f. 1. Conjunt d'operacions que es fan per rentar la roba. 2. Conjunt de roba per rentar.

Del gal·lic BUKON, llatinitzat en BUCATA, mat. sig.

---

bugader, -a

[bu.ɣə. 'ðe]

adj. Que sempre parla dels altres, indiscret.Derivat de *bugada*.

---

busca

['bus.kə]

f. 1. Trosset molt petit de qualque cosa, especialment dit d'una brutor menuda que s'afica dins un ull. 2. Barra metàl·lica que acoblada al mecanisme d'un rellotge indica les hores o els minuts. 3. Molt petit. S'usa en plural per indicar una quantitat indeterminada: 'Són les onze i busques'. 4. L'expressió 'treure busca' es refereix a decidir una cosa a sorts. 5. Membre viril.

Del germànic BUSCA, 'llenya de bosc'.

---

ca na Tix, a -

[ə.ka.nə. 'tiʃ]

loc. adv. Molt enfora.

---

cabells drets, estar -

[kə.bəjz. 'ðrəts]

ff. Espantat o extremadament admirat.

S'usa sobretot a la frase feta 'quedar amb els cabells drets'.

Del llatí CAPILLUM, 'pèl del cap'.

---

caduf

[kə. 'ðuf]

m. 1. Gerra que incorporada a una sínia serveix per treure aigua.

2. Fig., oblit involuntari o idea de qui ja no hi toca.

S'usa sobretot a la frase feta 'fer cadufos'. De l'àrab KADUZ, 'càntir'.

---

caganius

[ka.ɣə. 'niws]

m. El germà més petit.

Compost de caga + nius.

---

cagar de panxa, ser més beneit que el -

[kə.ɣa.ðə. 'paŋ.ʃə]

ff. Extremadament beneit.

calàpet

[kə.'la.pət]~[ko.'la.pət]

m. Amfibi semblant a una granota però més gros, amb la pell amb protuberàncies i ulls molt sortits.

Probablement d'una forma pre-romana *CALAPPACU, 'tortuga'.

calar

[kə.'la]

v. tr. Té molts de significats, però ens quedam amb 1. Encendre (foc).
2. Engolir.

Del llatí CHALARE, 'abaixar'.

cap viu, fer el -

[kav.'viw]

ff. Prendre les precaucions necessàries per no ser enganat, actuar amb la cautela necessària.**caparrut, -uda**

[kə.pə.'rut], [kə.pə.'ru.ðə]

adj. Obstinat, que persisteix en la seva idea per molt que sàpiga que està equivocacat. Derivat de *cap*.**cap-baix-cul-alt**

[kab.,baj.ku.'lalt]

loc. adv. Invertit verticalment, amb el cap apuntant cap a terra.**capell**

[kə.'peʎ]

m. 1. Peça de vestir que s'usa per cobrir el cap. 2. Conjunt de teulades d'una casa.

Del ll. vlg. CAPPELU, mat. sig.

capllevar

[kaʎ.ʎe.'va], lex. amb ['e]

v. intr. Habitar. El DIEC no recull aquesta accepció.

Del llatí CAPUT LEVARE, 'aixecar el cap'.

carn i unгла, ser -

[,kar.ni.'uŋ.glə]

ff. Ser amics íntims, que sempre van plegats.**carrerany**

[kə.rə.'raŋ]

m. 1. Filera de coses en moviment. 2. Caminó enmig d'un bosc o una pleta. Aplicat especialment a formigues: 'un carrerany de formigues'. El DIEC no recull aquesta accepció. Derivat de *carrera*.**carro, girar el -**

['ka.ro]

ff. Investir a qualcú de mala manera perquè se n'està molt fart.**carussa**

[kə.'ru.sə]

f. Gest estrany a la cara per fer por, per fer riure o per expressar sorpresa. S'usa especialment a l'expressió "fer carusses".Derivat de *cara*.**cera del Corpus, tenir -**

[,sə.rə.ðəl.'kɔr.pus]

m. Tenir un privilegi, una exempció d'una norma general.

Del llatí CERAM, 'cera'.

clapa

['kla.pə]

f. Part d'un tot que es distingeix de la resta perquè té un color o una característica que la'n diferencia clarament. S'usa especialment en la pell dels animals: "un dàlmata té clapes negres"

Etim. incerta,, potser d'origen expressiu.

claper

[klə.'pe]

m. Munt de pedres disposades ordenadament fent caminó interiors on s'amaguen els conills. S'usa l'expressió "claper de gegants" per referir-se als talaiots. Del germànic KLAPP-, 'fer renou'.

clepa [ˈklə.pə]	<i>f.</i> Persona objecta i menyspreable. Etim. desconeguda.	3
clovella [klo.ˈvə.ə]	<i>f.</i> Capa més externa i dura, generalment no comestible, d'algunes fruites, especialment de l'ametla. Derivat de clova, i aquest del cèltic KNOVA, 'nou, fruit de la noguera'.	
cobertor [ku.bər.ˈto]	<i>m.</i> Peça de tela que serveix per cobrir normalment el tapament d'un llit, amb funció ornamental. Del llatí COOPERTORIUM, mat. sig.	
cocó [ko.ˈko]	<i>m.</i> Petit clot natural damunt la roca on s'acumula aigua de pluja o de la mar. Probablement del llatí CAUCUM, 'copa'.	3
coixeu-coixeu [ko.ˌfɛw.ko.ˌfɛw]	<i>adv.</i> Coixejant Derivat de <i>coix</i> .	3
colzes, xerrar pels - [ˈkol.zos]	<i>ff.</i> Ser molt xerrador, no tenir aturall per parlar. <i>Colze</i> ve del llatí CUBITUM, mat. sig.	1
comellar [ko.mə.ˈla]	<i>m.</i> Terreny lleugerament inclinat més baix que el terreny que l'envolta on s'acumula aigua en cas de pluges torrencials. Derivat de <i>comella</i> .	
comodí [ku.mu.ˈði]	<i>m.</i> Tauleta de nit. Probablement derivat de <i>còmoda</i> .	
comptes, fer els - [ˈkon.təs]	<i>ff.</i> Immiscir-se en els afers d'altri sense haver estat requerit. Del llatí COMPUTUM, 'compte'.	
conill, perdre el - [ku.ˈnij]	<i>ff.</i> Perdre el fil del discurs que es feia.	
conrar [kon.ˈra]	<i>v. tr.</i> Cultivar la terra. Contracció de <i>conrerar</i> .	
coral [ko.ˈral]	<i>adj.</i> Que surt del cor, sentiment molt intens i sincer. S'usa sobretot a l'expressió "amics corals" Derivat de <i>cor</i> .	
corbam, perdre el - [kor.ˈbam]	<i>ff.</i> Perdre l'equilibri mental, embogir. Derivat de <i>corba</i> .	3
corbo, -a [ˈkor.bo], [ˈkor.bə]	<i>adj.</i> Que té les cames tortes. El DIEC recull la forma 'corb'. Del llatí CURVUM, 'corbat'.	3
coïsiol [ku.si.ˈɔl]	<i>m.</i> Recipient generalment de fang amb forma troncocònica destinat a sembrar-hi plantes. Derivat de <i>coïsi</i> .	
creu, donar - [ˈkrəw]	<i>ff.</i> Molestar insistentment.	3

---

criança, tenir -

[kri. 'an.sə]

v. tr. Ser educat.Derivat de *criar*.

---

cruï

['kruj]

m. Esqueix llarg i estret en una superfície sòlida que indica un inici de degradació.Derivat de *cruïar*.

---

cul arrere

[.ku.lə. 're.rə]

loc. adv. Moure's cap a darrere.

2, 3

---

curt, fer -

['kurt]

ff. No assolir la mida o la quantitat necessària.

---

daça

['da.sə]

interj. Forma d'imperatiu emfàtica del verb *dar*, per ordenar que es doni allò que s'aguanta. S'usa especialment referit als cans de caça per incitar-los a amollar la presa capturada. És molt informal.Contracció de *da+ça*, 'dona aquí'.

3

---

darrer mot del Credo, ser el -

[də.re. ,mod.dəs. 'kre.ðo]

ff. Referit a persones, no tenir la més mínima importància, ser irrellevant.

2, 3

---

davant-darrere

[də. ,van.də. 're.rə]

adv. Col·locat de forma inversa a la normal, amb la part de davant darrere. S'usa especialment amb una peça de roba col·locada de la forma indicada.

Compost de 'davant' i 'darrere'.

---

davanters

[də.vən. 'tes]

m. pl. Part de davant i baixa d'una camisa, que segons un cert decòrum ha d'anar dins els calçons. S'usa sobretot per indicar a qualcú que va mal vestit, "amb sos davanters per defora".

El DIEC no recull aquesta accepció.

Derivat de *davant*.

---

desanat amb talent, fer el-

[də.zə. ,na.tən.tə. 'lent]

ff. Fer veure que no es té interès per una cosa per la qual realment se'n té molt.

---

desbaratar

[dəz.bə.rə. 'ta]

v. tr. i intr. 1. Tr., desordenar. 2. Arruïnar els plans de qualcú. 3. Intr., desviat d'una manera de fer ortodoxa, especialment en l'àmbit sexual.Derivat de *desbarat*.

---

destriar

[dəs.tri. 'a]

v. tr. Distingir una cosa que no es veia perquè era massa enfora.Derivat de *triar*.

---

diguedor, no ser -

[ði.γə. 'ðo]

ff. Que no és digne de ser dit.

3

---

dinsvila

[dinj. 'vi.lə]

adv. Per oposició a foravila, que es troba dins el poble.Compost de *dins* + *vila*.

2, 3

---

embambat, -ada

[əm.bəm. 'bat],
[əm.bəm. 'ba.ðə]

adj. Embadalit, entabanat.

Participi d'*embambar*.

---

emperolar

[əm.pə.ro. 'la]

v. intr. Perdre el temps. El DCVB recull la forma “fer perols” amb el mateix significat. També s’usa “perolejar”.

Derivat de *perol*.

---

encalentir

[ən.kə.lən. 'ti]

v. tr. Fer pujar de temperatura.

Fig., ficar a qualcú una obsessió dins el cap.

Derivat de *calent*.

---

encarxofat, -ada

[ən.kət.ʃo. 'fat],
[ən.kət.ʃo. 'fa.ðə]

adj. Assegut a una cadira molt còmoda sense cap intenció de moure's.

Derivat de *carxofa*.

---

endarrer

[ən.də. 're]

adv. Amb desig insatisfet. S'usa especialment amb les frases fetes

“anar endarrer (de qualque cosa) o estar endarrer (de qualque cosa)”.

Compost d'en+darrer.

---

enderrossall

[ən.tə.ro. 'saj]

m. Conjunt de pedres caigudes de l'esfondrament d'una paret.

Derivat d'*enderrocar*.

---

endossar

[ən.do. 'sa]

v. tr. Fer passar a càrrec d'altri l'execució d'una tasca molesta.

Derivat de *dors*, 'esquena'.

---

enfitar

[ən.fi. 'ta]

v. tr. Embrutar-se, referit especialment a una brutor que s'incrusta.

Del llt. vlg. INFLICTARE, 'omplir'.

---

enfonyar

[ən.fo. 'ɲa], lex. amb ['o]

v. tr. Ficar, introduir dins una cavitat.

Del llatí INFUNDIARE, mat. sig.

---

enganar

[ən.gə. 'na]

v. tr. Induir a error. El DLC recull la forma 'enganyar'.

Del llatí INGANNARE, mat. sig.

---

enginyar-se

[ən.ʒi. 'ɲa]

v. pr. Discórrer amb enginy per aconseguir un propòsit.

Del llatí INGENIARE, mat. sig.

---

engolir

[ən.gu. 'li]

v. tr. Fer passar per la gola, enviar-se una cosa.

Derivat de *gola*.

---

engronsador

[ən.gron.sə. 'ðo]

m. Joc infantil consistent en una cadira suspesa amb dues cordes que amb la força del cos es desplaça cap endavant i cap endarrere.

Derivat d'*engronsar*.

---

engrut

[ən.'grut]

m. Brutor enganxada.

Del llatí tardà GLUTEM, 'goma', encreuat amb *gruts*, 'farinetes'.

---

ensivellar

[ən.si.və. 'ʎa]

v. tr. Pegar un cop fort.

Derivat de *sivella*.

---

entresentir-se [ən.trə.sən.ˈti]	<i>v. pr.</i> Intuir qualche cosa, arribar al coneixement d'una cosa. Compost d' <i>entre</i> + <i>sentir</i> .
enuig [ə.ˈnuj]	<i>m.</i> Gran molèstia, fort desplaer. Del llatí IN ODIUM, 'en odi'.
esbessonar [əz.bə.so.ˈna]	<i>v. tr.</i> Treure els bessons, normalment dels llegums. Derivat de <i>bessó</i> .
escambrí [əs.kəm.ˈbri]	<i>m.</i> Joc de cartes. El DIEC recull la forma 'bescambrilla'. Del fr. <i>Briscambille</i> .
escampadissa [əs.kəm.pə.ˈði.sə]	<i>f.</i> Multitud de coses escampades. Derivat d' <i>escampar</i> .
escanyar [əs.kə.ˈɲa]	<i>v. tr.</i> Perdre la veu, afonia. S'usa sobretot com a adjectiu, "estic escanyat". Ni el DIEC ni el DCVB recullen aquesta accepció. Del llt. Vlg. EXCANNARE, 'llevar la gola'.
escar [əs.ˈka]	<i>m.</i> Construcció a ran de mar per resguardar-hi les barques. Del grec ἐσχάριον, ESCHARION, mat. sig., a través del genovès.
escarnir [əs.kər.ˈni]	<i>v. tr.</i> Imitar qualcú, normalment fent-ne befa. Del germànic SKIRNIAN, 'fer befa'.
esclafada [əs.klə.ˈfa.ðə]	<i>f.</i> Coca plana feta amb pasta de pa. Derivat d' <i>esclafar</i> .
esclafar [əs.klə.ˈfa]	<i>v. tr.</i> Rompre o deformar una cosa per efecte d'una pressió forta. Probablement onomatopeica amb paral·lelismes a altres idiomes europeus.
esclafit [əs.klə.ˈfit]	<i>m.</i> 1. Renou sec i sobtat. 2. Renou produït fent pegar un dit contra l'altre. 3. Cop de riulla. 4. Un dels cants d'una perdiu. 5. Tempestat molt violenta i sobtada. Les accepcions 2 i 5 no apareixen al DIEC. Participi d' <i>esclafir</i> .
esclat [əs.ˈklat]	<i>m.</i> 1. Caiguda violenta. 2. Fig., explosió, moment culminant. Derivat d' <i>esclatar</i> .
esclovellar [əs.klo.və.ˈa]	<i>v. tr.</i> Llevar la clovella d'un fruit. Derivat de <i>clovella</i> .
escopit, ser - [əs.ku.ˈpit]	<i>ff.</i> Extremadament semblant, especialment referit a familiars.
escudella [əs.ku.ˈðe.ʎə]	<i>f.</i> Recipient fondo, semiesfèric, sense anses, de cabuda aproximada d'entre 250 i 500 ml., que s'usa per prendre líquids com puré, sopa... Del llatí SCUTELLAM, mat. sig.

---

escurar

[əs.ku.'ra]

v. tr. i intr. 1. Tr., fer net un conducte o un recipient fregant-lo per llevar-li la brutor. 2. Intr., netejar els plats.

Del llt. vlg. EXCURARE, mat. sig.

---

esma

['əj.mə]

f. Habilitat per fer qualche cosa.

Del llatí AD ESTIMA, 'càlcul aproximat'.

---

esmolar

[əz.mo.'la], lex. amb ['ɔ]

v. tr. Fer agut un instrument de tall fregant-lo per una mola perquè talli millor. Derivat de *mola*.

---

espira

[əs.'pi.rə]

f. Partícula inflamada que es desprèn d'un cos en combustió o sotmès a un fregament molt intens.

Derivat d'*espirar*, i aquest del llatí SPIRARE, 'bufar, respirar'.

---

esquitarell, -ella

[əs.ki.tə.'re.ʎ],

[əs.ki.tə.'re.ʎə]

adj. Extremadament refinat, molt perfeccionista.

Derivat d'*esquit*.

---

establir

[əs.təb.'bli]

v. tr. Parcel·lar un terreny.

Del llatí STABILIRE, 'estabilitzar'

---

estampa, ser una -

[əs.'tam.pə]

ff. Ser poc assenyat, actuar normalment amb fets disruptius.

De l'italià *stampa*, 'imatge d'una persona', irònicament.

---

estella

[əs.'te.ʎə]

f. Fragment després d'un cos en rompre'l violentament, especialment a la fusta. S'usa també en la ff. "fer estelles", significat rompre les amistats de mala manera. Del llatí *ASTELLAM, mat. sig.

---

estellar

[əs.tə.'ʎa]

v. tr. Xapar un tió per fer-ne estelles.

Derivat d'*estella*.

---

estotjar

[əs.tod.'dʒa]

v. tr. Guardar una cosa al seu lloc.

Del llatí STUDIARE, 'tenir esment'.

---

estovar

[əs.to.'va]

v. tr. Deixar que un aliment torni blan. S'usa també com a pronominal. S'usa especialment referit a un menjar que ha quedat massa blan per haver-lo bullit massa: "Aquest arròs ha estovat massa". Derivat de *tou*.

---

estrevenir-se

[əs.trə.və.nir.'sə]

v. pr. Tenir lloc una cosa, presentar-se una ocasió.

Deformació d'*entrevenir-se*, mat. sig.

---

etzibar

[əd.dzi.'ba]

v. tr. 1. Llançar violentament. 2. Dir una cosa amb molta contundència.

Etim. sense consens acadèmic.

---

extern, -a

[əs.'tɛm], [əs.'tɛr.nə]

adj. 1. D'un altre poble. 2. Integrant de la família política.

Aquestes accepcions no estan recollides al DIEC.

Del llatí EXTERNUM, 'situat a fora'

---

faldons

[fol.'dɔns]~[fəl.'dɔns]

m. pl. Faldar, part d'una peça de vestir que penja sense anar cenyida al cos, especialment d'una camisa.

Derivat de *falda*.

---

farina blana, fer la - [fə.ˈri.nə.ˈbla.nə]	<i>ff.</i> Saber dir les coses d'una manera adient per aconseguir els propòsits quan es preveu que no serà fàcil per l'obstinació de l'altre. També s'usa per significar 'cedir', 'sotmetre's'.
fasser [fə.ˈse]	<i>m.</i> Palmera, nom de diferents arbres del gènere <i>Phoenix</i> . Derivat de <i>fas</i> , 'fulla de palmera'
fat, fada [ˈfat], [ˈfa.ðə]	<i>adj.</i> Insípid, especialment, mancat de sal. Del llatí FATUUM, mat. sig.
ferest, -a [fə.ˈrest], [fə.ˈres.tə]	<i>adj.</i> Terrible, que fa por, normalment aplicat a lletjor de cos o d'ànima. Del llatí FERUM, creat amb <i>forest</i> , literalment, 'salvatge de bosc'.
fesomia [fə.zu.ˈmi.ə]	<i>f.</i> Conjunt de faccions, aspecte de la cara. Deformació de <i>fisonomia</i> .
festejar [fəs.təd.ˈdʒə]	<i>v. tr.</i> Fer accions per aconseguir l'enamorament d'altri, coneixença prèvia al matrimoni. Derivat de <i>fasta</i> .
fic [ˈfik]	<i>m.</i> Excrescència carnosa que surt a la pell. Del llatí FICUM, 'figa'.
fillola [fi.ˈɔ.lə]	<i>f.</i> Pedra plana, allisada, que s'usa en la construcció, especialment la que es posa a l'ampit d'una finestra per recolzar-s'hi. Del llatí FILIOLAM, 'filleta'.
firar [fi.ˈra]	<i>v. tr.</i> Comprar qualche cosa amb motiu d'una fira. Derivat de <i>fira</i> .
flamada, fer - [flə.ˈma.ðə]	<i>ff.</i> 1. Fer-se malbé completament, dilapidar els béns propis. 2. Estar extremadament irritat. 3. Passar molt aviat.
flassada, [flə.ˈsa.ðə]	<i>f.</i> Peça de tela gruixada que s'usa per abrigar un llit. Etim. incerta.
flegma [ˈflew.mə]	<i>f.</i> Mucositat excessiva, generada tant al tracte respiratori o digestiu, especialment quan es treu en un vòmit. Per ext., vòmit de poca quantitat i d'origen mucós. Del llatí PHLEGMA, antic concepte mèdic.
flòbia [ˈflɔ.bi]	<i>f.</i> Floc de neu. Etim. desconeguda, probablement relacionada amb floc.
floc [ˈflɔk]	<i>m.</i> Vetes adherides a un vestit amb funció ornamental. Del llatí FLOCCUM, mat. sig.
foc dins ses sabates, tenir - [ˌfɔd.din.sət.tə.ˈba.təs]	<i>ff.</i> Frissar molt, en extrem.

foravila [fɔ.rə.'vi.lə]	<i>adv.</i> Fora de la vila, al camp. Aglutinació de <i>fora</i> + <i>vila</i> .
forc ['fɔrk]	<i>m.</i> Distància entre el polze i l'índex quan estan al màxim de separats. Masculinització de <i>forca</i> .
fort i no et moguis [,fɔr.ti.nom.'mɔ.γis]~ [,fɔr.ti.nom.'mɔ.γəs]	<i>loc. adv.</i> Sia com sia, tant sí com no. S'usa per exemple a una frase com "Ho vàrem haver de fer com deia ell fort i no et moguis"
fressa ['frə.sə]	<i>f.</i> 1. Rastre, remor o olor que delata. 2. Disfressa. Derivat de <i>fressar</i> , i aquest del llatí FRICTIARE, 'fregar'.
frissar [fri.'sa]	<i>v. intr.</i> 1. Impacientar-se. 2. Obrar molt ràpidament per acabar abans. El DIEC recull la forma "frisar". Del llatí FRICTIARE, 'fregar'.
frissera [fri.'se.rə]	<i>f.</i> Acció i efecte de frissar. Derivat de <i>frissar</i> .
fua ['fu.ə]	<i>f.</i> Envestida, impuls per fer una cosa. L'expressió "pegar fua" vol dir llançar-se impetuosament. Del llatí FUGAM, 'fuita'.
garriga [gə.'ri.γə]	<i>f.</i> Terreny sense conrar on creixen arbres i arbusts silvestres, especialment ullastres, mates i estepes. D'un mot preromà GARRICA, 'alzina'.
garriguer [gə.ri.'γe]	<i>m.</i> Guarda que es cuida que no es caci en un terreny vedat. Derivat de <i>garriga</i> .
garrova, esmolar la - [gə.'rɔ.və]	<i>ff.</i> Parlar molt, sobretot per parlar d'altri.
gatzoll [gəd.'dzoʎ]	<i>m.</i> 1. Eina de camp amb tall en forma corba per tallar branquillons. 2. Trinxet de fulla corba. Etim. incerta.
gatzoneta, a la - [gəd.dzo.'nə.tə]	<i>loc. adv.</i> Acotat en la posició més plegada possible, tocant en terra només amb els peus. Etim. incerta.
ginyar [dʒi.'ɲa]	<i>v. tr.</i> Persuadir amb enginy perquè qualcú faci qualche cosa que ens interessa. Derivat de <i>giny</i> .
giscar [dʒis.'ka]	<i>v. intr.</i> Pegar crits inarticulats per un gran dolor, una gran por... Probablement relacionat amb <i>xisclar</i> , i aquest del llt. vlg. FISTULARE, mat. sig.
glapir [ə.γlə.'pi]	<i>v. intr. o tr.</i> 1. Intr., un ca de caça, lladrar especialment per indicar als altres cans de la colla que encaça una presa. 2. Tr., Un ca de caça, assolir la presa. Fig., agafar allò que es persegueix. Del llatí GLATTIRE, mat. sig.

gleva [ˈɡlə.və]	<i>f.</i> Coàgul, generalment de sang. Del llatí GLEBAM, mat. sig.
glopada [ɡlo.ˈpa.ðə]	<i>f.</i> Quantitat de líquid que s'expulsa per la boca d'un sol glop, especialment els nadons després de mamar. Derivat de <i>glop</i> .
granota [ɡrə.ˈnɔ.tə]	<i>f.</i> Amfibi del gènere <i>Rana</i> . Modificació de l'antic mot <i>granolla</i> , i aquest del llatí RANUCULA, dim. de RANA, mat. sig.
greixonera [ɡrə.ʃo.ˈne.rə]	<i>f.</i> Cassola feta de fang. Derivat de <i>greixó</i> , i aquest, de <i>greix</i> .
grufar [ɡru.ˈfə]	<i>v. tr.</i> 1. Remoure la terra els porcs amb la grufa. 2. Fig., pretendre immiscir-se en els afers d'altri. Metàtesi de <i>furgar</i> .
guaixar [ɡo.ˈʃa]	<i>v. intr.</i> Les llavors, començar a treure verd. Del germànic WAHSIAN, 'créixer'. ¹
guardapits [ɡwar.ðə.ˈpits]	<i>m.</i> Jaqueta o jersei sense mànigues. Compost de <i>guarda</i> + <i>pits</i> .
jac [ˈdʒak]	<i>m.</i> Abric que arriba a la cintura. El DIEC recull la forma "gec". Derivat de <i>jaqueta</i> . ³
jai, jaia [ˈdʒaj], [ˈdʒa.ə]	<i>m. f.</i> Persona vella. Variant infantil d' <i>avi</i> .
jovenea [dʒo.və.ˈne.ə]	<i>f.</i> Jovent. El DIEC recull la forma <i>jovenalla</i> El DIEC recull la forma "jovenalla". Derivat de <i>jove</i> . ³
la Seu plena d'ous, tenir - [lə.ˌsɛw.plə.nə.ˈðɔws]	<i>ff.</i> Es diu quan qualcú es pensa haver fet una gran cosa que realment és inútil o nímia.
llarg, fer - [ˈlark]	<i>ff.</i> Excedir-se en la quantitat, en l'acció o en el que es diu.
llarga, saber-la - [ˈlɑr.ɣə]	<i>ff.</i> Conèixer molt bé la manera d'obtenir els propòsits, especialment amb males arts. Ser molt difícil d'enganar.
llesca [ˈles.kə]	<i>f.</i> Tallada de la mida per menjar directament, generalment de pa. Preroma, LISKA, 'jonc'.
llevamà [lə.və.ˈma]	<i>m.</i> Planta de l'espècie <i>Calendula officinalis</i> o <i>Calendula arvensis</i> , molt habitual als nostres camps i amb nombrosos usos medicinals. Sovint s'usa en plural, "llevamans". Probablement compost de <i>llava</i> + <i>mans</i> .
llimac [li.ˈmak]	<i>m.</i> Gasteròpode terrestre sense closca. Del llt. vlg. LIMACU, mat. sig.

llis, prendre el - [ˈl̪is]	<i>ff.</i> Adquirir habilitat per fer una cosa, de manera que es fa molt més ràpidament que com s'hauria esperat. Del llt. vlg. *LISIU, 'llis'.
llongo [ˈl̪oŋ.ɡo]	<i>m.</i> Passa molt llarga. Variant de <i>llong</i> , 'llarg'.
llosques, a les - [ˈl̪os.kəs]	<i>loc. adv.</i> A les fosques, sense veure-hi. Derivat de <i>llosc</i> .
lloure, anar a - [ˈl̪ow.rə]	<i>ff.</i> En llibertat, sense estar fermat. S'usa normalment per animals que no van fermats, es diu que "van a lloure". Probablement variant de <i>lleure</i> .
llum de na Pintora, prendre - [ˌl̪un.də.nə.p̪in.ˈto.rə]	<i>ff.</i> Prendre l'exemple de qualcú per aprendre'n l'experiència.
mac, amollar el [mo.ʎaz.ˈmak]	<i>ff.</i> Deixar anar allò que es té sense especificar-ho.
mala via, fer - [ˌma.lə.ˈvi.ə]	<i>ff.</i> Un cos estrany, obstruir la gola impeding la respiració. També s'usa pronominalment, fer-se mala via. Del llatí VIAM, 'cami'.
maldament [mal.də.ˈment]	<i>conj. i adv.</i> 1. Conjunció concessiva, encara que. 2. Adv., tant és. De <i>baldament</i> , per assimilació de l'oclusiva bilabial a la nasal.
mallà [ˈma.ə]	<i>f.</i> Gota d'una matèria immiscible en aigua que hi sura damunt un líquid aquós. Al DIEC no hi apareix aquesta accepció. Del llatí MACULAM, 'taca'.
manades desfetes [mən.ˌna.ðəz.ðəs.ˈfe.təs]	<i>loc. adv.</i> Atropelladament, amb molta decisió, normalment conseqüència d'un gran enuig. S'usa a expressions com "Va venir manades desfetes".
manescal [mən.nəs.ˈkal]	<i>m.</i> Professional de la salut animal. Del germànic MARAHSKALK, mat. sig., i que té paral·lelismes en altres idiomes europeus (cf. <i>mariscal</i>).
manllevar [mən.ʎe.ˈva]	<i>v. tr.</i> Demanar en préstec. Del llatí MANUM LEVARE, 'aixecar la mà en garantia d'una cosa'.
mansiula [mən.ˈsiw.lə]	<i>f.</i> Cop violent donat amb la mà plana a la cara, bufetada. Compost de <i>mà</i> + <i>siula</i> .
mastegar [məs.tə.ˈɣa]	<i>v. tr.</i> Omplir d'arrugues, generalment la roba. El DIEC no recull aquesta accepció. Del llatí MASTICARE, 'rosegar'.

---

matx, fer -
[ˈmatʃ]

ff. Produir una gran destrossa.
Etim. desconeguda.

---

mel i sucre, ser de -
[mɛ.li.ˈsu.krə]

ff. Estar exempt de parar en un joc.

---

memeu
[mɛ.ˈmɛw]

m. i interj. 1. Constipat fort. 2. Interj., s'usa per significar contrarietat. Com a interjecció s'usa en frases com "Te pensaves que vendria, eh? Idò memeu!"
Onomatopeic del crit dels moixos.

---

mengívol, -a
[mən.ˈdʒi.vəl],
[mən.ˈdʒi.vo.lə]

adj. Que és bo de menjar.
Derivat de menjar.

---

menjamiques, ser un -
[mən.ʒə.ˈmi.kəs]

ff. Menjar molt poc, estar tot d'una sadoll.
Compost de menjar + miques.

---

menjua
[mən.ˈdʒu.ə]

f. Conjunt de coses per ser menjades.
Derivat de *menjar*.

---

mestall
[mɛs.ˈtaj]

m. Mescla heterogènia, generalment de gra per alimentar els animals.
Del llatí *MIXTALIUM, mat. sig.

---

milanta
[mi.ˈlan.tə]

adj. Que és molt abundant, que n'hi ha gran quantitat.
Derivat de *mil* amb la terminació *-anta* pròpia de les desenes en els cardinals.

---

miloca
[mi.ˈlo.kə]

f. Artefacte volador fet generalment de tela que es ferma a un fil i es fa volar aguantant-lo pel fil a contravent.
Probablement derivat de *milana* o *milà*, però no es veu clar el sufix.

---

minyó
[mi.ˈɲo]

m. Infant petit, especialment per referir-se a Jesús infant.
D'un ètim *MINIONE, derivat de MIN-, 'petit'.

---

mirera, fer -
[mi.ˈre.rə]

ff. Fer molta planta, estar molt ben arreglat i ser agradable de mirar.

---

missèr
[mi.ˈse]

m. Advocat. El DIEC recull la forma sense accent.
Contracció de MI SENIOR, 'senyor meu'.

---

missèr, -a
[mi.ˈse], [mi.ˈse.rə]

adj. Molt creient, que va molt a missa.
Derivat de *missa*.

---

mitja, fer la -
[ˈmid.dʒə]

ff. Fer una rialla molt incipient, molt tènue.

---

molsís, -issa
[mul.ˈsis], [mul.ˈsi.sə]

adj. S'aplica a la llet tot just acabada de muntar, a la qual no s'ha fet cap tractament. Derivat del llatí MULSUM, 'munyit'.

---

moraduiX [mo.rə.'ðuj], [mor.'ðuj]	<i>m.</i> Planta aromàtica de l'espècie <i>Origanum majorana</i> . De l'àrab MARDADDUX, mat. sig.
mot ['mot]	<i>m.</i> 1. Paraula. 2. Vers d'una glosa. Com molts altres monosíl·labs amb ['o], és freqüent sentir la pronúncia amb ['ɔ], tot i que etimològicament ha de sonar [o]. Del llatí MUTTUM, mat. sig.
murca ['mur.kə]	<i>f.</i> Taca de grassa o d'engrut negre. S'usa sovint en plural. El DIEC recull la forma "morca". Del llatí AMURCAM, mat. sig.
nedar de ca, fer el - [ne.'ða.ðə.'ka]	<i>ff.</i> Fer-se el desentès.
orris, anar-se'n en [ə.'no.ris]	<i>ff.</i> Tenir mala fi. El mot orri prové del llatí HORREUM, 'graner'.
osques, enrere d' - [ən.'re.rə.'ðəs.kəs]	<i>loc. adv.</i> 1. Lluny de l'acord. 2. Anar endarrerit. Etim. sense consens acadèmic.
ossos al lleu, trobar - [ɔ.so.zə.nəz.'ləw]	<i>ff.</i> Trobar defectes a tot. El lleu (del llatí LEVEM, 'lleuger') són els pulmons.
ou de dos vermells, fer un - [ɔw.ðə.'ðoz.vər.'məjs]	<i>ff.</i> Fer una cosa extraordinària.
padrastr [pə.'ðas.trə]	<i>m. f.</i> Trosset de pell que s'alça arran d'una ungla. Del llatí PATRASTRUM, mat. sig.
pagar-ho [pə.'ɣa]	<i>ff.</i> S'usa per referir-se al fet que allò que es pretén fer mereix l'esforç que s'hi dedica. S'usa també pronominalment: "pagar-s'ho". S'usa amb un valor absolut, de l'estil: "Has vengut fins aquí? No (s)ho pagava!"
pagellida [pə.ʒə.'li.ðə], [pə.ʒə.'li.ðə]	<i>f.</i> Mol·lusc del gènere <i>Patella</i> . Té infinitud de variacions fonètiques en la seva pronúncia. La forma normativa és pagellida. Derivat del llatí PATELLAM, mat. sig.
pantaix [pən.'taɪ]	<i>m.</i> Respiració fatigosa i audible. El DIEC recull la forma panteix, però preferim "pantaix" perquè és acord amb l'etimologia. Deixat de <i>pantaixar</i> , i aquest del llatí PHANTASIARE, 'patir opressions'
prim ['prim]	<i>m.</i> Coca plana de refús, allargada i de caires arrodonits. Del llatí PRIMUM, 'primer'.

---

parar

[pə.'ra]

v. tr. i intr. Els significats més usuals en el català de Campos són: Amb valor tr., 1. Deixar una cosa preparada per activar-se o per ser utilitzada, especialment, una trampa. 2. Obrir un sac i subjectar-lo per tal que pugui ser omplert. Amb valor intr., 3. En jocs infantils, ser el jugador que desenvolupa la tasca més feixuga o diferent de la dels altres jugadors. 4. Intr., ubicar-se, trobar-se, haver arribat. S'usa també a l'expressió *parar esment*, significat 'posar atenció al que es fa o s'explica'. Del llatí PARARE, mat. sig.

---

parranda

[pə.'ran.də]

f. intr. Gresca, diversió, normalment nocturna. S'usa sobretot a l'expressió 'anar de parranda'. Pres del castellà *parranda*, mat. sig.

---

partida

[pə.r.'ti.ðə]

f. Conjunt format per un nombre indeterminat de persones o coses (ex. 'Duu una partida (=unes quantes) de bosses'). Té una altra accepció a la ff. "estar de partida", significat 'estar preparat per anar-se'n'. Del llatí PARTITAM, part. fem. de PARTIRE.

---

passada amb eixut, donar una -

[pə.sa.ðəm.bə.'jut]

ff. Renyar sense contemplacions.

---

passat Son Sala, ser -

[pə.,sat.tson.'sa.lə]

ff. Haver-se'n anat ja fa una estona.

---

pastora mia, estar a punt de -

[pəs.,to.rə.'mi.ə]

ff 1 Trobar-se una cosa en el seu punt òptim.

---

pècora, mala

['pɛ.ko.rə]

loc. subst. Ser extremadament dolent. Del llatí PECORA, 'caps de bestiar'

---

pedrís

[pə.'ðris], [prə.'ðis]

m. Banc de pedra que està confegit a una paret exterior d'una casa, la qual fa de respallier. Del llatí PETRICEUM, 'de pedra'

---

pell, fer la -

['peʎ]

ff. Morir-se.

---

pelleringo

[pə.ʎə.'riŋ.go]

m. Esqueix de roba molt desgastat, o simplement, peça de roba molt **aldana**. Probablement derivat de pell.

---

pens, pegar a -

['pəns]

ff. Fer o dir una cosa al primer pensament, sense comprovació.

---

penyal

[pə.'ɲal]

m. Penya alta i aïllada. S'usa també per referir-se a un penya-segat. Derivat de *penya*.

---

pic

['pik]

m. Vegada. Derivat de *picar*.

---

picapedrer

[pi.kə.pə. 'ðrɛ],
[pi.kə.pɾə. 'ðɛ]

m. Persona que té per ofici la construcció, particularment de cases.
Compost de pica + pedra, amb el sufix -er, propi dels oficis.

---

piular

[piw. 'la]

v. intr. 1. Veu dels pollets acabats de néixer. 2. Parlar, en contextos imperatius negatius: "no et vull sentir piular!".
Del llatí PIPILARE, mat. sig.

---

piules, fer les -

['piw.ləs]

ff. Arreglar-se per embellir-se. El DIEC no recull aquesta accepció.

---

plànyer

['pla.ɲə]

v. tr. 1. Compadir. 2. Procurar no gastar, no donar. El DIEC no recull l'accepció 2, que s'usa a expressions com "És molt aferrat, li plany els doblers al seu fill i tot!" Del llatí PLANGERE, mat. sig.

---

plorinyar

[plu.ri. 'ɲa]

v. intr. Plorar fluixet.
Derivat de *plorar*.

---

poal

[po. 'al], [po. 'val]

m. intr. Recipient amb forma troncocònica, de capacitat d'aproximadament 5 litres, amb una ansa, usat per transportat líquids o, en particular, treure aigua d'una cisterna o pou.
De llatí PUTEALEM, mat. sig.

---

poll entrat en costura, ser un -

[,po.jən.ˌtra.təŋ.kus. 'tu.rə]

ff. Persona de baixa mà que s'ha enriquit i n'ostenta, pretensiosa, i que generalment té un tracte despectiu cap als altres.

---

pollastre

[po. 'ʎas.trə]

m. 1. Gall jove. 2. Adolescent. És inadmissible la seva substitució pel castellanisme *"pollo".
Del llatí PULLASTRUM, mat. sig.

---

polpa

['po.pa]

f. 1. Part blana d'un animal, en oposició a os, especialment referit a la part comestible d'un menjar. 2. Part blana d'un fruit, generalment referit a la part comestible.
Del llatí PULPAM, mat. sig.

---

porrassa

[po. 'ra.sə]

f. Espiga de la porrassera, planta del gènere *Asphodelus albus*, amb la qual es fan els canyissos. A la major part del domini lingüístic rep el nom d'*albó*. Del llatí *PORRACEA, derivat de PORRUM, 'porro'.

---

porrassera

[po.rə. 'se.rə]

f. Planta del gènere *Asphodelus albus*, abundantíssima a Mallorca. A la major part del domini lingüístic la porrassa és la planta.
Derivat de *porrassa*.

---

portassa

[por. 'ta.sə]

f. Espai gran d'una casa generalment destinat a guardar-hi el cotxe, les bicicletes, etc., amb accés directe al carrer amb una porta pròpia de grans dimensions. Ni el DCVB ni el DIEC recullen aquesta accepció.
Derivat de *porta*.

---

post

['pɔst]

f. Peça de fusta plana i no gaire gruixada.
Del llatí POSTEM, mat. sig.

---

1. PRONÚNCIA NO DIRECTAMENT DEDUÏBLE A PARTIR DE L'ORTOGRAFIA 2. NO RECOLLIT AL DCVB 3. NO RECOLLIT AL DIEC

---

post, no caure de la - *ff.* Una qüestió o tasca, no ser urgent. S'usa sobretot en present i en 3a persona: "no cau de sa post".

---

prémer *v. tr. i intr.* 1. Tr., aplicar una força sobre un cos per deformar-lo per tal que ocupi menys volum. 2. Fer esforços per anar del cos.
[ˈpre.mə] Del llatí *PREMERE*, mat. sig.

---

prendre els tapins *ff.* Anar-se'n. Col·loquialment es diu "atapí".
[ˌprɛn.dəd.ðə.tə.ˈpins] Un *tapí* és una sabata semblant a una sandàlia.

---

primsiulat, -ada *adj.* Que va molt mudat, amb un punt d'ostentós.
[ˌprin.si.w.ˈlat], Compost de *prim* + *siulat*.
[ˌprin.si.w.ˈla.ðə]

2, 3

puntós, -a *adj.* Que s'ofèn fàcilment.
[ˌpun.ˈtos], [ˌpun.ˈto.zə] Derivat de *punt*.

---

pus *adv.* Negatiu de "més". S'ha d'evitar substituir-lo per més en frases negatives: *"No en vull més > No en vull pus".
[ˈpus] Del llatí *PLUS*, 'més'.

---

qualque *det.* Quantitatiu indefinit, per expressar una quantitat variable però en un terme mitjà entre molt i poc. És invariable. A Mallorca s'usa en el lloc d'*algun*, desconegut en la parla espontània.
[ˈkwal.kə], [ˈkəl.kə] Del llatí *QUALE QUOD*, mat. sig.

---

quarter *m.* Quarta part d'una cosa, especialment referit a animals de ploma que es tallen per menjar. Del llatí *QUARTARIUM*, 'quarta part'.

---

quin senyal! *interj.* Exclamació per expressar sorpresa quan es topa qualcú que no s'esperava o quan es dona una informació contrària a l'expectativa. La paraula "senyal" és masculina en tots els contextos.
[ˌkin.sə.ˈɲal] Del llatí *SIGNALEM*, 'senyal'.

---

rampellada, de - *loc. adv.* Molt breument, en un instant. S'usa especialment en l'expressió "veure (qualcú/qualque cosa) de rampellada".
[də.rəm.pə.ˈka.ðə] Derivat de *rampell*.

---

raola *f.* Massa amb forma poc definida de menjua capolada i condimentada, que s'enfarinola o s'arrebossa i es fregeix. El DIEC no recull aquesta accepció.
[rə.ˈvo.lə] Del llatí *RASEOLA, der. de *RASUM*, part. de *RADERE*, 'raure'.

1

rapiñar *v. tr.* Produir un animal una ferida superficial i amb forma allargada amb les ungles, especialment un moix.
[rə.pi.ˈɲal] Del llatí *RAPINARE*, mat. sig.

---

rasteller *m.* Qui, en passar el rosari, diu davant, sobretot a l'església. El DCVB recull el mot, però no aquesta accepció. Derivat de *rastell*.

2, 3

rates, sentir córrer les - [ˈra.təs]	<i>ff.</i> Es diu quan la panxa fa els renous característics de quan es té gana.
reblanir [rə.βlə.ˈni]	<i>v. tr.</i> Fer tornar blan, normalment per addició d'aigua. Derivat de <i>blan</i> .
recapte [rə.ˈkat.tə]	<i>m.</i> Conjunt de comestibles emmagatzemats. S'usa en l'expressió "Donar un bon recapte" en el sentit de renyar qualcú. Derivat de <i>recaptar</i> .
recular [rə.ku.ˈla]	<i>v. tr. o intr.</i> Desplaçar-se cap enrere. Derivat de <i>cul</i> .
remugar [rə.mu.ˈɣa]	<i>v. intr.</i> 1. Tornar a rosegar els aliments els herbívors remugants. 2. Parlar entre dents en senyal d'enuig o de disconformitat. Del llatí RUMIGARE, mat. sig.
renou [rə.ˈnow]	<i>m.</i> 1. So confós en general. 2. Avalot. Probablement derivat de <i>nou</i> .
reparar [rə.pə.ˈra]	<i>v. tr.</i> 1. Posar esment en una cosa. 2. Adonar-se d'una cosa. Del llatí REPARARE, 'tornar a parar'.
rescabalar [rəs.kə.bə.ˈla]	<i>v. tr. o pr.</i> 1. Tr., Compensar, reparar una pèrdua o un perjudici. 2. Pr., refer-se d'una situació contrària. Derivat de <i>cabal</i> .
retxa [ˈrət.ʃə]	<i>f.</i> Línia, traç lineal fet expressament amb les mans o amb un instrument.
retxes dins l'aigua, fer - [ˌrət.ʃəz.ðin.ˈsaj.ɣo]	<i>ff.</i> Fer una cosa absolutament inútil, especialment quan qui la fa es pensa que ha de ser útil.
reveixí [rə.və.ˈʃi]	<i>m.</i> 1. Ble de cabells que creix en una direcció diferent que la resta. 2. Persona molt vivaç i irascible. Del llatí *REVERSINU, derivat de REVERSUM, 'contrari'.
revell [rə.ˈveʎ]	<i>m.</i> Arbre molt petit i de fulla molt atapeïda, particularment, ullastre jove. Etim. desconeguda.
revenir [rə.və.ˈni]	<i>v. tr.</i> Recordar sobtadament una cosa que ve al cap perquè té relació amb una altra de la qual s'està parlant. Ni el DCVB ni el DIEC recullen aquesta accepció. Derivat de <i>venir</i> .
revinclar [rə.viŋ.ˈkla]	<i>v. tr. o pr.</i> 1. Tr., vinclar impetuosament. 2. Contorsionar-se o convulsionar. Derivat de <i>vinclar</i> .
rosegó [ro.və.ˈɣo]	<i>m.</i> Tros petit de menjar. Derivat de <i>rosegar</i> .

rusca [ˈrus.kə]	<i>f.</i> Gana molt intensa Etim. desconeguda.	
sadoll, -a [sə.ˈðoʎ], [sə.ˈðo.ʎə]	<i>adj.</i> Satisfet completament en la gana. De llatí SATULLUM, mat. sig.	
safanària [sə.fən.ˈna.ri], [sə.fər.ˈna.ri]	<i>f.</i> Planta de l'espècie <i>Daucus carota</i> , de la varietat que dona una arrel d'un color morat molt fosc. El DIEC recull la forma safanòria. Mantenim la forma amb à perquè és més propera a l'etimologia. De l'àrab ISFANARIYA, mat. sig.	1, 3
safarrí [sə.fə.ˈri]	<i>f.</i> Engrut, massa viscosa de brutor. De l'àrab ZAFAR, 'brut'.	3
sala, la - [lə.ˈsa.lə]	<i>f.</i> Casa de la Vila. Del germànic SAL, mat. sig.	3
saladina [sə.lə.ˈði.nə]	<i>f.</i> Ruixim d'aigua de la mar que en dies de temporal el vent duu terra endins, amb gran poder corrosiu. Derivat de <i>salat</i> .	3
sarau [sə.ˈraw]	<i>m.</i> Diversió, festa. Fig., tumult. Del castellà <i>sarao</i> , mat. sig.	
segó [sə.ˈyo]	<i>m.</i> Clovella del blat. Si s'elimina completament de la farina es fa un pa blanc. Si se'n lleva una part, en surt pa moreno. Si no se'n lleva gens, en surt pa integral. Del llatí SECUNDUM, 'segon'.	
sempre tenir [ˈsem.prə]	<i>ff.</i> Tenir sempre objeccions o impediments per fer qualche cosa. S'usa a frases com " _Justament demà no podré venir. _Sempre tens!"	
setrill [sə.ˈtriʎ]	<i>m.</i> Recipient destinat a contenir oli o vinagre amb un broc perquè ragi suaument damunt allò que es pretén condimentar. Creuament de l'àrab SATL, 'recipient pr abocar aigua', i el sufix diminutiu romànic ILLU (<ICULUM).	
singlot [ˈiŋ.ˈgloʎ]	<i>m.</i> Contracció espasmòdica del diafragma que descompassa la respiració produint un renou característic. Del llatí SINGULTUM, mat. sig.	1
siulo [ˈsiw.lo]	<i>m.</i> 1. Acte de siular, so de qui siula. Derivat de <i>siular</i> .	3
sivina [si.ˈvi.nə]	<i>f.</i> 1. Arbust del gènere <i>Juniperus</i> , que creix a vorera de mar. Del llatí SABINAM, mat. sig.	
soca [ˈso.kə]	<i>f.</i> 1. Tronc d'un arbre, especialment la part més gruixada i propera a terra. Probablement del gal·lic TSUKKA, mat. sig.	

soll [ˈsɔʎ]	<i>f.</i> Construcció destinada a l'engreix del porc. Probablement del llatí <i>SUILE</i> , mat. sig.
somereta [so.me.ˈrə.tə]	<i>f.</i> Insecte de l'espècie <i>Armadillium vulgare</i> . També es coneix amb el nom de "somereta del Bon Jesús". S'ha d'evitar substituir pel castellanisme "bicho (de) bola". Derivat de <i>somera</i> .
sòtil [ˈsɔ.til]	<i>m.</i> Conjunt de materials disposats horitzontalment per separar dues estances sobreposades, referit sobretot a la cara inferior. Del llatí * <i>SUBTULU</i> , 'inferior'.
surar [su.ˈra]	<i>v. tr. o intr.</i> 1. Mantenir-se a la superfície d'un líquid sense enfonsar-se. 2. Sobreviure, especialment una cria. Derivat de <i>suro</i> .
tall [ˈtaj]	<i>m.</i> 1. Punt en què es deixa una tasca per continuar-la en un altre moment. 2. Conjunt de treballadors. Derivat de <i>tallar</i> .
tallada [te.ˈa.ðə]	<i>f.</i> Tros de carn, especialment dins un menjar amb acompanyament d'hortalissa. Derivat de <i>tallar</i> .
talment [tal.ˈment]	<i>adv.</i> D'igual manera, exactament. Derivat de <i>tal</i> .
tany [ˈtanj]	<i>m.</i> Brot que surt de la soca d'un arbre. Del cèltic <i>TANNOS</i> , 'roure', encreuat amb el gòtic <i>TAIN</i> , 'branca'.
tanyada [tə.ˈja.ðə]	<i>f.</i> Tany especialment dret i esponerós. Derivat de <i>tany</i> .
tànyer [ˈta.nə]	<i>v. intr.</i> Ser parent. S'usa de forma quasi exclusiva a l'expressió "Qui poc te tany poc te plany". Del llatí <i>TANGERE</i> , 'tocar'.
tascó [təs.ˈko]	<i>m.</i> 1. Objecte generalment metàl·lic amb secció triangular usat generalment per fer estelles o per obrir troncs. 2. Part de la soca d'un arbre que queda en terra en tallar-lo. Del cèltic <i>TASKOS</i> , 'estaca'.
tasser [tə.ˈse]	<i>m.</i> Barra d'un bar. Ni el DCVB ni el DIEC recullen aquesta accepció. Derivat de <i>tassa</i> .
teia [ˈtə.ə]	<i>f.</i> Fusta de pi molt saturada de resina i que crema amb molta facilitat. Del llatí <i>TAEDAM</i> , mat. sig.
témer-se [tə.məɾ.ˈsə], lex. amb [ˈə]	<i>v. pr. (reg. de)</i> Regint la preposició <i>de</i> , reparar una cosa, adquirir-ne coneixença. Del llatí <i>TIMERE</i> , 'tenir por'.
tenassa [tə.ˈna.sə]	<i>f.</i> Tros de roca plana, més o menys llisa, que es troba ran de mar coberta per molt poca aigua. Potser del llatí <i>TENACIAM</i> , 'solidesa'.

teta [ˈtə.tə]	<i>f.</i> Dona o nina que cuida els infants. Imitació del llenguatge infantil.
tibar [ti.ˈba]	<i>v. tr.</i> 1. Accionar el mecanisme d'un parany o d'una arma de foc. El DIEC no recull aquesta accepció. Probablement una variant d' <i>estibar</i> .
tiferrit [ti.fə.rit]	<i>interj.</i> Interjecció usada per expressar contrarietat. Mot expressiu.
tímbola [ˈtim.bo.lə]	<i>f.</i> Quantitat de líquid que es beu d'un sol glop. Etim. desconeguda.
tita [ˈti.tə]	<i>f.</i> Carn, en el llenguatge infantil. Deformació de petit en el llenguatge infantil.
titina [ti.ˈti.nə]	<i>f.</i> Ocell de l'espècie <i>Anthus pratensis</i> . S'usa a l'expressió "menjar com una titina", significat menjar molt poc. Onomatopèic del caminar lleuger d'aquest ocell.
tocador [to.kə.ˈðo]	<i>m.</i> Moble que té calaixos i un mirall i s'usa per arreglar-se després de dormir. Derivat de <i>tocar</i> .
tomar [to.ˈma]	<i>v. tr.</i> Fer caure. Onomatopèic del renou de caure.
torcaboques [tɔr.kə.ˈbo.kəs]	<i>m.</i> Peça de tela o de paper per torcar-se els morros durant les menjades. Compost de <i>torca</i> + <i>boques</i>
torcar [tɔs.ˈko]	<i>v. tr.</i> 1. Fer net amb un drap, un paper, etc. En sentit absolut, netejar-se el cul de les restes de la defecació. De llt. vlg. TORCARE, 'tòrcer'.
tort, -a [tɔrt], [ˈtɔr.tə]	<i>adj.</i> Mancat d'un ull. Del llatí TORTUM, 'torçat'.
totes (pr. dat.) pondre [ˈpɔn.drə]	<i>ff.</i> Tenir molta sort. Irònicament també s'usa en sentit contrari. S'usa en expressions com "Totes li ponen".
totes, a les - [ə.ləs.ˈto.təs]	<i>loc. adv.</i> En grau molt alt, en gran intensitat.
tranc [ˈtraŋk]	<i>m.</i> Habilitat per fer qualche cosa, traça, manya. Etim. insegura.
trast [ˈtrast]	<i>m.</i> Solar tancat dins el poble, sense edificar o amb edificacions molt rudimentàries, on normalment s'hi tenen animals de ploma. Del llatí TRANSTRUM, 'jàssera'.
travelar [trə.və.ˈla], lex. amb [ˈə]	<i>v. intr.</i> Topar involuntàriament el peu contra un obstacle, la qual cosa provoca una pèrdua de l'equilibri. Etim. incerta,, possiblement deformació de <i>trasvarar</i> .

trempó [trəm. 'pɔ]	<i>m.</i> Ensalada estiuenca feta amb ceba, tomàtiga i pebres tendres. Derivat de <i>trempar</i> .
trescar [trəs. 'ka], lex. amb ['ə]	<i>v. tr. o intr.</i> Desplaçar-se amb un propòsit concret, movent-se d'un lloc a un altre amb un cert ímpetu. Del germànic THRISKAN, 'batre'.
treure ['trɛw.rə]	<i>v. tr. o intr.</i> Vomitar. Del llatí TRAHERE, 'estirar'.
trinxet [triŋ. 'ʃət]	<i>m.</i> Ganivet de fulla plegable. Del fr. <i>tranchet</i> , 'ganivet de sabater'.
tudadissa [tu.ðə. 'ði.sə]	<i>f.</i> Gran tudada, gran conjunt de coses fetes malbé o deixades perdre. Derivat de <i>tudar</i> .
urçol [u. 'ʃəl]	<i>m.</i> Granet que surt a la pipella, molt molest, sobre el qual hi ha moltes supersticions. Del llatí HORDEOLUM, 'granet d'ordi'.
veça ['vɛr.sə]	<i>f.</i> Llegum emprat normalment per alimentar els coloms. Del llatí VICIAM, mat. sig.
venal [və. 'nal]	<i>adj.</i> Que es ven. Del llatí VENALEM, mat. sig.
ventresca [vən. 'trəs.kə]	<i>f.</i> 1. Peça del porc situada al ventre, molt greixosa, amb unes vetes primes de carn molt característiques. S'ha d'evitar substituir-lo pel castellanisme inadmissible **panxeta". Del llatí *VENTRISCA, 'del ventre'.
ventura, per - [pən. 'tu.rə]	<i>loc. adv.</i> Adverbi de dubte equivalent a "potser, tal vegada..." La forma d'ús habitual és "pentura", no recollida al diccionari normatiu. Aquesta forma és una contracció de la forma normativa <i>per ventura</i> . Contracció de <i>per ventura</i> .
vessa ['vɛr.sə]	<i>f.</i> Peresa. Del llatí VITIA, 'vicis'.
veta ['və.tə]	<i>f.</i> Teixit en forma de cinta. Del llatí VITTAM, mat. sig.
vinclar [viŋ. 'kla]	<i>v. tr.</i> Doblegar una cosa flexible, normalment fent un esforç considerable. Del llatí VINCULARE, 'unir'.
xap ['ʃap]	<i>m.</i> Clivella, obertura estreta. Onomatopeica.
xapar [ʃə. 'pa]	<i>v. tr.</i> Fer un xap. Derivat de <i>xap</i> .

xeixa [ˈʃe.ʃə]	<i>f.</i> Varietat de blat d'excel·lent qualitat, de la qual en surt el millor pa. Etim. sense consens acadèmic.	1
xinxer [ʃiŋ.ˈʃe]	<i>m.</i> 1. Gran multitud o abundància. El DIEC no recull aquesta acceptió. Derivat de <i>xinxà</i> .	
xitar [ʃi.ˈta]	<i>v. tr. o intr.</i> 1. Cridar qualcú fent-li “xit”. Derivat de <i>xit</i> , onomatopeic.	
xumar [ʃu.ˈma]	<i>v. intr.</i> Beure alcohol assíduament i en excés. Probablement onomatopeic.	

Llistat d'abreviatures

<i>adj.</i>	adjectiu
<i>adv.</i>	adverbi
<i>conj.</i>	conjunció
DCVB	diccionari Alcover-Moll
<i>der.</i>	derivat
<i>det.</i>	determinant
DIEC	diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (normatiu)
<i>f.</i>	substantiu femení
<i>ff.</i>	frase feta
<i>fig.</i>	en sentit figurat
<i>interj.</i>	interjecció
<i>lex.</i>	lexema
<i>llt. vlg.</i>	llatí vulgar
<i>loc. adv.</i>	locució adverbial
<i>loc. subst.</i>	locució substantiva
<i>m.</i>	substantiu masculí
<i>mat. sig.</i>	mateix significat
<i>part.</i>	participi
<i>pl.</i>	plural
<i>reg.</i>	regeix preposició
<i>v. intr.</i>	verb intransitiu
<i>v. pr.</i>	verb pronominal
<i>v. règ.</i>	verb de règim preposicional
<i>v. tr.</i>	verb transitiu

Bibliografia

Diccionari Alcover-Moll.

Ed. Moll. Palma. Versió en línia disponible a dcvb.iec.cat.

Diccionari de la Llengua Catalana.

IEC. Barcelona. Versió en línia disponible a dlc.iec.cat.

Diccionari Etimològic i Complementari de la llengua catalana.

Joan Coromines. Ed. Curial. Barcelona.

2

Campos, octobre 2021

[ˈkam.pos | ot.ˈtu.brə | dor.,mil.vin.ti.ˈu]

